

รูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสาธิต ระดับประถมศึกษา ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ

Academic Leadership Model of Primary Demonstration School Administrators under Rajabhat Universities

เพ็ญพักตร์ ภูศิลป์*¹ และธวัชชัย ตั้งอุทัยเรือง²
¹โรงเรียนสาธิตละอออุทิศ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
²บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

Phenphak Phusilp* and Twatchai Tangutairuang

¹La-orutis Demonstration School, Suan Dusit University

²Graduate School, Suan Dusit University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสาธิต ระดับประถมศึกษา ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ กลุ่มตัวอย่างของการวิจัย จำนวน 371 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยการศึกษาวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสาธิต ระดับประถมศึกษา ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีองค์ประกอบ 6 ด้าน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ข้อค้นพบใหม่จากการวิเคราะห์องค์ประกอบในการวิจัยครั้งนี้ บ่งชี้ว่าผู้บริหารโรงเรียนสาธิต ระดับประถมศึกษา ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนสาธิต ระดับประถมศึกษา ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาบรรยากาศและวัฒนธรรมการเรียนรู้ของโรงเรียนเป็นอันดับแรก และให้ความสำคัญกับการรักษาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ตลอดจนความร่วมมือระหว่างกันของทุกภาคส่วนร่วมไปกับการให้ความสำคัญกับการกำหนดเป้าหมาย และสร้างความเข้าใจในเป้าหมายร่วมกันเพื่อให้เกิดความชัดเจนในแนวทางการพัฒนา รวมถึงการส่งเสริมให้หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้มีการพัฒนาทางวิชาชีพ การสร้างนวัตกรรมทางวิชาการเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ในการจัดการเรียนรู้ใหม่ๆ ขึ้นภายในสาระการเรียนรู้ และการกำกับติดตามและสะท้อนผลการจัดการเรียนการสอน อันจะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเป็นลำดับ

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ โรงเรียนสาธิตประถม

* ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author)
e-mail: phenphak3412@gmail.com

Abstract

The purpose of this research was to study the academic leadership model of the administrators in demonstration schools within Rajabhat Universities. The sampling group consisted of three hundred and seventy-one subjects. Instruments used for data collection were questionnaires of academic leadership. The research findings revealed that academic leadership of the administrators in demonstration schools within Rajabhat Universities consisted of six components. Factor loading of all items were statistical significant at 0.01. Novel findings from this research suggest that administrators of demonstration schools within Rajabhat Universities should first prioritize development of the head of departments, with special focus in the areas of school environment and culture development. Secondly, administrator should put priority on maintaining good relationships between teachers, students, parents, the community, and parties from all sectors. Thirdly, administrators should give priority to goal formulation and comprehension in order to provide a clear development path in teaching. Then administrators should rely upon teaching professionals and academic innovation to create new knowledge in teaching in order to improve teaching effectiveness.

Keywords: Academic Leadship, Primary Demonstration School.

บทนำ

โรงเรียนสาธิตในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏนั้นอยู่ภายใต้การดูแลของมหาวิทยาลัยราชภัฏอันเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีเป้าหมายการก่อตั้งเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ทำให้มหาวิทยาลัยราชภัฏก่อตั้งอยู่ในหลายๆ จังหวัดทั่วประเทศ การบริหารของโรงเรียนกำกับควบคุมโดยอธิการบดีหรือคณบดีคณะครุศาสตร์ของมหาวิทยาลัยเป็นผู้พิจารณาแต่งตั้งบุคลากรในตำแหน่งต่างๆ ซึ่งแตกต่างไปจากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานครทั่วไป ที่ตำแหน่งงานต่างๆ ภายในโรงเรียนจะต้องเป็นไปตามระเบียบข้อบังคับของสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน อีกทั้งระบบการบริหารงานและการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนสาธิตราชภัฏยังมีความยืดหยุ่นสูง เนื่องจากมีอิสระในการดำเนินการทั้งระบบในการกำหนดรูปแบบการบริหาร การจัดการเรียนรู้ รวมถึงการกำหนดบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานในตำแหน่งต่างๆ อีกด้วย และจากโครงสร้างการบริหารจัดการที่มีความยืดหยุ่นสูงซึ่งอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เมื่อพิจารณาผลการทดสอบทางการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน (O-NET) ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2551 ของผู้เรียนเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนสาธิตในสังกัดของรัฐกับโรงเรียนสาธิตในสังกัดของมหาวิทยาลัยราชภัฏ พบว่า ร้อยละของนักเรียนที่เข้าสอบที่ได้คะแนนสูงกว่าขีดจำกัดล่างของคะแนนรวมของโรงเรียนสาธิตในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีค่าต่ำกว่าโรงเรียนสาธิตของรัฐเป็นส่วนใหญ่ ในวิชาหลัก วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์เกือบทุกโรงเรียน โดยโรงเรียนสาธิตในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏเกือบทั้งหมด มีค่าร้อยละของนักเรียนที่เข้าสอบที่ได้คะแนนสูงกว่าขีดจำกัดล่างของคะแนนรวมไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 (NIETS, 2008) และเมื่อพิจารณาร่วมกับผลการจัดอันดับโรงเรียนประถมศึกษายอดเยี่ยม ปี พ.ศ. 2553 – 2554 ที่พิจารณาลำดับโรงเรียนจากแบบสอบถามนักเรียนระดับอนุบาล - ประถมศึกษาปีที่ 1 ทั่วประเทศ จำนวนนักเรียนที่เข้าสอบแข่งขัน ผลการสอบแข่งขันเชิงวิชาการจากสถาบันต่างๆ การเข้าร่วมสอบและผลการสอบโอลิมปิกวิชาการ รางวัลชนะเลิศทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี ในระดับนานาชาติของนักเรียนพบว่า มีโรงเรียนสาธิตในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏเพียงแห่งเดียวที่ติดอันดับหนึ่งในสิบอันดับแรกในปี พ.ศ. 2554 จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นถึงประเด็นปัญหาในเรื่องการบริหารงานด้านวิชาการของโรงเรียนสาธิต ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ด้านการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษานั้น ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษาพื้นฐาน พ.ศ. 2544 กำหนดให้มีคณะกรรมการสองกลุ่มในการทำหน้าที่พัฒนา กำกับ ดูแล งานด้านวิชาการของสถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษา และคณะอนุกรรมการระดับกลุ่มวิชา โดยมีหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นผู้ที่มีบทบาทและหน้าที่ทั้งในคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษา และคณะอนุกรรมการระดับกลุ่มวิชาด้วย บทบาทของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้จัดเป็นบทบาทที่มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาความแข็งแกร่งทางวิชาการของโรงเรียน เนื่องจากหัวหน้ากลุ่มสาระเป็นทั้งผู้ประสานงานจากกลุ่มบริหารงานด้านวิชาการลงสู่ครูปฏิบัติการ และยังเป็นผู้ถ่ายทอดผลสะท้อนกลับจากครู ผู้ปฏิบัติในเรื่องนโยบายการบริหารงานวิชาการไปสู่กลุ่มผู้บริหาร

บทบาทของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ดังกล่าวมาข้างต้นสอดคล้องกับงานวิจัยที่พบว่า หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนและการริเริ่มการปฏิบัติการใหม่ๆ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (Kaur, Ferrucci & Carter, 2004) รูปแบบการติดต่อสื่อสารของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ส่งผลทางบวกต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน (Jongrak, 2011) และเทคนิคการนิเทศความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา นโยบายการบริหารงานมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงาน โดยลักษณะอันพึงประสงค์ของหัวหน้าหมวดวิชาหรือหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่สุดคือ ด้านภาวะผู้นำและภาวะผู้นำทางวิชาการ นอกจากนี้ยังพบว่าหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ยังควรได้รับการพัฒนาภาวะผู้นำด้านวิชาการ และภาวะผู้นำด้านการจัดการเรียนการสอนเป็นลำดับแรก

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ และพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน (Tangutairuang, 2014) โดยภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นส่วนหนึ่งของภาวะผู้นำ

ของผู้บริหารสถานศึกษา (Veerawut, 2011) อีกทั้งภาวะผู้นำทางวิชาการ (Instructional leadership) ยังมีอิทธิพลทางตรงต่อแรงกดดันทางวิชาการ (Academic press) และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ในวิชาคณิตศาสตร์ (Alig-Mielcarek & Jana, 2003) อีกทั้ง Cotton (2003) ได้นำเสนอในการประชุมสมาคมการนิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตรนานาชาติปี 2003 ไว้ว่าภาวะผู้นำทางวิชาการมีความเกี่ยวข้องอย่างชัดเจนกับประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและงานวิชาการ และส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Cotton, 2003) ซึ่งสอดคล้องกับผลสำรวจใน A Mission of the Heart Public, Agenda spring 2008 ที่ทำการสำรวจข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารเกือบทั้งหมด กล่าวว่า การบริหารจัดการทางวิชาการนั้นเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งยวดในการจะเป็นผู้นำที่ดี (Public Agenda, 2008) แต่จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ 0.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Nilawan, 2010) ซึ่งถือว่าเป็นค่าความสัมพันธ์ที่มีระดับต่ำ และจากงานวิจัยดังกล่าวที่ไม่สอดคล้องกับความสำคัญที่แท้จริงที่ได้จากทฤษฎีและแนวคิดในเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการ จึงเป็นไปได้ว่าองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการที่ใช้อาจมีความไม่สัมพันธ์กับบริบทการศึกษาในงานวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการที่พบว่า การกำหนดจำนวนองค์ประกอบหลักของภาวะผู้นำทางวิชาการยังมีความหลากหลายเป็นอย่างมาก

ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการศึกษาตัวแปรองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสาธิต ระดับประถมศึกษา ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อให้ได้องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการที่เป็นไปตามบริบทของการศึกษาวิจัย อันจะส่งผลให้การพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสาธิต ระดับประถมศึกษา ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสาธิต ระดับประถมศึกษา ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ
3. เพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องขององค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสาธิต ระดับประถมศึกษา ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ได้กับข้อมูลเชิงประจักษ์

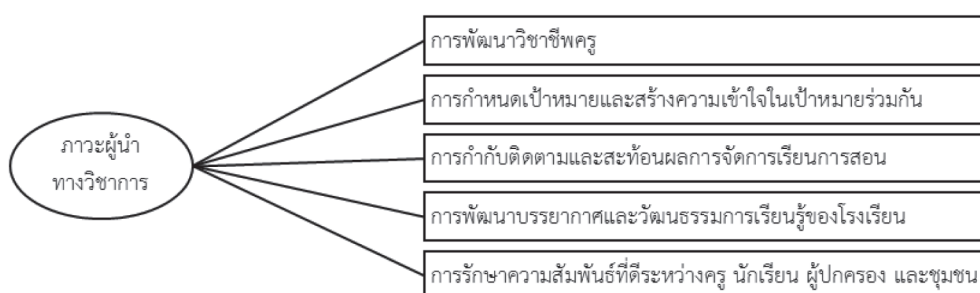
กรอบแนวคิด

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสาธิต ระดับประถมศึกษา ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ และกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยจาก

กรอบแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยผู้วิจัยได้กำหนดกรอบทฤษฎีหลักที่ใช้ 2 กรอบทฤษฎี คือ กรอบทฤษฎีของ McEwan และกรอบทฤษฎีของ Alig-Mielcarek, Jana & Hoy (2005) ดังนี้

McEwan (1998) ได้กำหนดกรอบทฤษฎี 7 ขั้นตอนสู่การมีภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพ ดังนี้ 1) การสร้างเป้าหมายทางวิชาการและวิธีการนำไปปฏิบัติ และการทำให้บรรลุมาตรฐานทางวิชาการ 2) เป็นที่ปรึกษาและแหล่งความรู้ทางวิชาการแก่บุคลากร 3) สร้างสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ 4) สื่อสารวิสัยทัศน์และพันธกิจให้บุคลากรและนักเรียนได้ทราบ 5) ตั้งเป้าหมายสูง แต่สามารถบรรลุได้สำหรับบุคลากรและนักเรียน 6) พัฒนาครูแกนนำ 7) พัฒนาและรักษาความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างนักเรียน บุคลากร และผู้ปกครอง และส่วน Alig-Mielcarek & Hoy (2005) ได้เสนอว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ คือ การพัฒนาวิชาชีพครูทั้งโรงเรียน การกำหนดเป้าหมายร่วมกันและสร้างความเข้าใจในเป้าหมาย และการกำกับติดตามและจัดให้มีการสะท้อนผลการจัดการเรียนการสอน

โดยในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยยังได้กำหนดกรอบแนวคิดองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสาธิต ระดับประถมศึกษา ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ ประยุกต์จากแนวคิดของ Alig-Mielcarek, Jana & Hoy (2005); McEwan (1998) ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากภาพที่ 1 กรอบแนวคิดเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสาธิต ระดับประถมศึกษา ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ แบ่งเป็น 5 องค์ประกอบ คือ ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูทั้งโรงเรียน ด้านกำหนดเป้าหมายร่วมกันและสร้างความเข้าใจในเป้าหมาย ด้านการกำกับติดตามและจัดให้มีการสะท้อนผลการจัดการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาบรรยากาศและวัฒนธรรมการเรียนรู้ของโรงเรียน และด้านการรักษาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

ระเบียบวิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบไปด้วยประชากร 3 กลุ่ม คือ

1. ประชากรที่ใช้สัมภาษณ์เชิงลึกในการกำหนดองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสาธิต ระดับประถมศึกษา ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ เป็นกลุ่มทีมงานด้านงานวิชาการของโรงเรียนสาธิต ระดับประถมศึกษา ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ ทั้งหมด 17 โรงเรียน โดยประชากรกลุ่มนี้ประกอบด้วย คณบดีคณะครุศาสตร์ ผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูสมาชิกในกลุ่มสาระ และคณาจารย์ด้านการบริหารการศึกษา เพื่อกำหนดองค์ประกอบเบื้องต้นร่วมกับการวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ประชากรสำหรับแบบสอบถามความคิดเห็นจะเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ ครูผู้เป็นสมาชิกอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายสนับสนุนของโรงเรียนสาธิตระดับประถมศึกษาในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 629 คน จาก 17 โรงเรียน โดยมีโรงเรียนสาธิต ระดับประถมศึกษา ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ 1 โรงเรียน เพื่อใช้เป็นกลุ่มทดลอง (Try out) เพื่อศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์ในการบริหารของโรงเรียนสาธิต ระดับประถมศึกษา ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ เกี่ยวกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสาธิต ระดับประถมศึกษา ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ

3. ประชากรในขั้นตอนการยืนยันองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสาธิต ระดับประถมศึกษา ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ได้ด้วยการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurs) เป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษา และการบริหารงานด้านวิชาการ และบุคลากรเป็นผู้มีบทบาทและหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนสาธิต ระดับประถมศึกษา ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ

กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยนี้ ประกอบไปด้วยกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้สัมภาษณ์เชิงลึกในการกำหนดองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสาธิต ระดับประถมศึกษา ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ เป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ประกอบไปด้วย คณบดีคณะครุศาสตร์ 1 คน ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ 1 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 2 คน ครูสมาชิกในกลุ่มสาระ 3 คน และคณาจารย์ด้านการบริหารการศึกษา 2 คน รวมทั้งหมด 10 คน โดยผู้วิจัยได้กำหนดคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ 1) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการบริหารการศึกษา 2) เป็นผู้มีบทบาทและหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนสาธิต ระดับประถมศึกษา ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ และ 3) เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ

2. กลุ่มตัวอย่างสำหรับแบบสอบถามความคิดเห็นเป็นผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ ครูผู้เป็นสมาชิกอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายสนับสนุนของโรงเรียนสาธิต ระดับประถมศึกษา ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) รวมทั้งสิ้น 432 คน (Comrey & Lee, 1992) ยกเว้นโรงเรียนสาธิตระดับประถมศึกษา ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ 1 โรงเรียน เพื่อใช้เป็นกลุ่มทดลอง (Try out)

3. กลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนการยืนยันองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสาธิต ระดับประถมศึกษา ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ ด้วยการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurs) เป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection) ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษา และการบริหารงานด้านวิชาการ และบุคลากรในสวนโรงเรียนสาธิต ระดับประถมศึกษา ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 10 คนซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ 1) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการบริหารการศึกษา และงานด้านวิชาการ 2) เป็นผู้มีความรู้และหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนสาธิต ระดับประถมศึกษา 3) เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ

ตัวแปรในการศึกษาวิจัยนี้ ประกอบด้วย 1) ตัวแปรพื้นฐานในการวิจัย คือ ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล อันได้แก่ อายุ เพศ ระดับการศึกษาสูงสุด และประสบการณ์การปฏิบัติงาน 2) ตัวแปรที่ศึกษา คือ องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ (Academic Leadership) ประกอบด้วย องค์ประกอบเบื้องต้น (Initiated components) 5 ประการ คือ การพัฒนาวิชาชีพครูทั้งโรงเรียน การกำหนดเป้าหมายร่วมกันและสร้างความเข้าใจในเป้าหมาย การกำกับติดตามและจัดให้มีการสะท้อนผลการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาบรรยากาศและวัฒนธรรมการเรียนรู้ของโรงเรียน และการรักษาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

2. การเก็บและรวบรวมข้อมูล

2.1 ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยประสานงานเพื่อขออนุญาตเข้าสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานด้านวิชาการ ประกอบด้วย คณบดีคณะครุศาสตร์ ผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูสมาชิกในกลุ่มสาระของโรงเรียนสาธิต ระดับประถมศึกษา ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ และคณาจารย์ด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 10 คน

2.2 ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลใน 4 ส่วน คือ 1) ขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 2) ขอความร่วมมือผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิต เพื่อทดลองเครื่องมือในการวิจัย จำนวน 30 ฉบับ ขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิต ระดับประถมศึกษา ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ 16 โรงเรียน และ 4) ขอความร่วมมือในการเข้าร่วมการยืนยันองค์ประกอบด้วยการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurs) ของผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษา และการบริหารงานด้านวิชาการ จำนวน 10 คน

2.3 ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง บันทึกเสียงและจดบันทึก โดยเป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสาธิต ระดับประถมศึกษา ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยใช้เวลาในการสัมภาษณ์ 60 นาที โดยประมาณ

2.4 ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นในการเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ถึงผู้บริหารฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ ครูผู้เป็นสมาชิกอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายสนับสนุนของโรงเรียนสาธิต ระดับประถมศึกษา ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 16 โรงเรียน จำนวน 432 ฉบับ ได้รับคืน 371 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 85.88 และเมื่อผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามความคิดเห็น พบว่ามีแบบสอบถามความคิดเห็นจำนวน 299 ฉบับ ที่มีความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม คิดเป็นร้อยละ 80.59 ของแบบสอบถามความคิดเห็นทั้งหมดที่ได้รับคืน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นตอนการหาองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสาธิต ระดับประถมศึกษา ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 10 คน ร่วมกับหลักการแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นในการเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งผู้วิจัยทำการกำหนดรหัสผู้ให้สัมภาษณ์ แบ่งกลุ่มของข้อมูล จำแนกประเภทข้อมูล และกำหนดข้อความสำคัญของภาวะผู้นำ ทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสาธิต ระดับประถมศึกษา ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยพิจารณาความสอดคล้องของกลุ่มของข้อมูล เทียบกับแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นิยาม ตัวแปร และความสัมพันธ์ตามกรอบแนวคิดการวิจัยจากนั้นผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้หลังจากเก็บรวบรวมแบบสอบถามความคิดเห็น และตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเรียบร้อยแล้วด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยแบ่งออกเป็น

1.1 การวิเคราะห์ในส่วนข้อมูลคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ด้วยสถิติร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

1.2 การวิเคราะห์ในส่วนองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสาธิต ระดับประถมศึกษา ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory factor analysis) เพื่อสกัดตัวแปรแฝงภายใต้ตัวแปรที่สังเกตได้ และลดจำนวนตัวแปร โดยใช้วิธีการสกัดองค์ประกอบแบบ Maximum likelihood ซึ่งวิธีนี้เป็นวิธีการสกัดโดยการประมาณค่าพารามิเตอร์ที่ทำให้เมตริกซ์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่คำนวณได้ มีค่าใกล้เคียงเมตริกซ์ที่ได้จากข้อมูล และข้อมูลในแต่ละข้อคำถามที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างมีการแจกแจงแบบ Multivariate Normal และหมุนแกนแบบ Orthogonal Rotation ประเภท Varimax และเมื่อผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ว่าเป็นไปตามเงื่อนไขและทำการวิเคราะห์องค์ประกอบแล้ว ผู้วิจัยได้พิจารณาค่าไอเกน

(Eigen Value) อันเป็นค่าความผันแปรของตัวแปรทั้งหมดในแต่ละองค์ประกอบที่มีค่ามากกว่า 1 ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ ร่วมกับค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) เป็นค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับองค์ประกอบ ซึ่งควรมีค่ามากกว่า 0.50

2. ขั้นตอนการหาความสัมพันธ์กันระหว่างองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสาธิต ระดับประถมศึกษา ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้วิจัยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation) ของตัวแปรองค์ประกอบแต่ละคู่เพื่อวิเคราะห์ถึงโครงสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรองค์ประกอบต่างๆ ที่ทำการศึกษา

3. ขั้นตอนการตรวจสอบความสอดคล้องขององค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสาธิต ระดับประถมศึกษา ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์

การใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องขององค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสาธิต ระดับประถมศึกษา ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในการบริหารงานวิชาการ โดย พิจารณาได้จากค่าสถิติ 1) ค่าสถิติไค-สแควร์ (χ^2) ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ไม่ควรมีนัยสำคัญ 2) อัตราส่วนไค-สแควร์ต่อองศาอิสระ ถ้าค่าไค-สแควร์สัมพันธ์น้อยกว่า 3.00 แสดงว่าโมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ 3) ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (Goodness of fit index: GFI) และดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted goodness of fit index: AGFI) ควรมีค่ามากกว่า 0.90 ซึ่งแสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ 4) ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (Comparative fit index: CFI) ควรมีค่ามากกว่า 0.95 เพื่อแสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ 5) ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของเศษเหลือในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized root mean square residual: standardized RMR) ค่า Standardized RMR ที่มีค่าต่ำกว่า 0.08 แสดงว่าโมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ 6) ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (Root mean square error of approximation: RMSEA) ค่า RMSEA ที่มีค่าต่ำกว่า 0.06 แสดงว่าโมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Hu & Bentler, 1999)

4. ขั้นตอนการประเมินผลการวิเคราะห์โดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurs) 10 ท่าน เพื่อยืนยันความถูกต้องขององค์ประกอบ เป็นการวิเคราะห์เนื้อหา โดยพิจารณาคำร้อยละของความคิดเห็น รวมทั้งการวิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ

ผลการวิจัย

ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ข้อมูลของผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสาธิต ระดับประถมศึกษา ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ รวมจำนวน 16 แห่ง มีความครบถ้วนสมบูรณ์ จำนวน 299 ฉบับ แบ่งเป็น เพศ อายุ วุฒิการศึกษาสูงสุด ระยะเวลาปฏิบัติงานในโรงเรียน พบว่าเป็นเพศชาย จำนวน 67 คน (ร้อยละ 22.40) และเพศหญิง จำนวน 232 คน (ร้อยละ 77.60) อายุ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อายุ 31-40 ปี จำนวน 138 คน (ร้อยละ 46.15) รองลงมาอายุ 41-50 ปี จำนวน 77 คน (ร้อยละ 25.76) อายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 46 คน (ร้อยละ 15.38) และน้อยที่สุดคือกลุ่มอายุมากกว่า 51 ปี จำนวน 38 คน (ร้อยละ 12.71) โดยกลุ่มตัวอย่างมีอายุสูงสุดคือ อายุ 59 ปี และอายุน้อยที่สุดคือ 24 ปี วุฒិการศึกษส่วนใหญ่จบปริญญาตรี จำนวน 197 คน (ร้อยละ 65.89) ปริญญาโท จำนวน 99 คน (ร้อยละ 33.11) ปริญญาเอก จำนวน 2 คน (ร้อยละ 0.67) และต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 1 คน (ร้อยละ 0.33) และระยะเวลาปฏิบัติงานในโรงเรียนส่วนใหญ่อายุการทำงานต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 223 คน (ร้อยละ 74.58) ระยะเวลาปฏิบัติงาน 15 ปี ขึ้นไปจำนวน 27 คน (ร้อยละ 9.03) ระยะเวลาปฏิบัติงาน 10-14 ปี จำนวน 25 คน (ร้อยละ 8.36) ระยะเวลาปฏิบัติงาน 5-9 ปี จำนวน 24 คน (ร้อยละ 8.03)

การวิเคราะห์ในส่วนองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสาธิต ระดับประถมศึกษา ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory factor analysis) เพื่อแบ่งตัวแปรออกเป็นกลุ่ม ผลการวิเคราะห์พบว่า ค่า KMO เท่ากับ 0.76 มีความเหมาะสม ในการนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจได้ เนื่องจากมีค่า KMO ค่อนข้างสูง และจากการทดสอบ Bartlett's Test of Sphericity พบว่าตัวแปรปัจจัยต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ (χ^2 เท่ากับ 22771.83, df เท่ากับ 1275 และค่า P -Value < .01) แสดงว่าชุดข้อมูลมีเมทริกซ์ (Matrix) สหสัมพันธ์ของตัวแปรปัจจัยต่างๆ ที่เกิดขึ้นมีความสัมพันธ์กัน ได้ผลการวิเคราะห์จำนวนองค์ประกอบตาม ค่าไอเกน (Eigen values) พบว่า ข้อมูลสามารถจัดกลุ่มได้ 6 องค์ประกอบ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าไอเกน ค่าร้อยละของความแปรปรวน และร้อยละสะสมของความแปรปรวนของแต่ละองค์ประกอบ

องค์ประกอบ	ค่าไอเกน	ร้อยละของความแปรปรวน	ร้อยละสะสมของความแปรปรวน
1. ด้านการพัฒนาวิชาชีพครู	23.88	46.84	46.84
2. ด้านการกำกับติดตามและสะท้อนผลการจัดการศึกษา	4.00	7.85	54.69
3. ด้านการสร้างนวัตกรรมทางวิชาการ	2.75	5.39	60.09
4. ด้านการพัฒนาบรรยากาศและวัฒนธรรมการเรียนรู้ของโรงเรียน	2.10	4.11	64.20
5. ด้านการรักษาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู นักเรียน และชุมชน	1.95	3.83	68.03
6. ด้านการกำหนดเป้าหมายและสร้างความเข้าใจเป้าหมายร่วมกัน	1.55	3.05	71.09

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่าไอเอนอยู่ระหว่าง 1.55 – 23.88 สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 3.05 – 46.84 ทั้งหมดสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร่วมกันร้อยละ 71.09 ซึ่งสามารถจัดแบ่งกลุ่มองค์ประกอบตามค่าไอเอนได้ 6 กลุ่มองค์ประกอบและแต่ละองค์ประกอบประกอบด้วยตัวแปรที่สังเกตได้ ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาวิชาชีพครู จำนวน 16 ตัวแปร 2) ด้านการกำกับติดตามและสะท้อนผลการจัดการศึกษา จำนวน 5 ตัวแปร 3) ด้านการสร้างนวัตกรรมทางวิชาการ จำนวน 5 ตัวแปร 4) ด้านการพัฒนาบรรยากาศและวัฒนธรรมการเรียนรู้ของโรงเรียน จำนวน 5 ตัวแปร 5) ด้านการรักษาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู นักเรียน และชุมชน จำนวน 5 ตัวแปร และ 6) ด้านการกำหนดเป้าหมายและสร้างความเข้าใจในเป้าหมายร่วมกัน จำนวน 3 ตัวแปร

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ขององค์ประกอบภาวะผู้นำแต่ละด้าน

ตัวแปรภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนสาธิต ระดับประถมศึกษา ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการพัฒนาวิชาชีพครู	4.33	0.71	มาก
2. ด้านการกำกับติดตามและสะท้อนผลการจัดการศึกษา	4.32	0.64	มาก
3. ด้านการสร้างนวัตกรรมทางวิชาการ	4.38	0.61	มาก
4. ด้านการพัฒนาบรรยากาศและวัฒนธรรมการเรียนรู้ของโรงเรียน	4.12	0.96	มาก
5. ด้านการรักษาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู นักเรียน และชุมชน	4.42	0.60	มาก
6. ด้านการกำหนดเป้าหมายและสร้างความเข้าใจในเป้าหมายร่วมกัน	4.37	0.66	มาก
รวม	4.32	0.70	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า แต่ละด้านขององค์ประกอบทั้ง 6 ด้าน มีค่าเฉลี่ยการรับรู้อยู่ในระดับใกล้เคียงกันคืออยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.12-4.38 และมีค่าการกระจายตัวอยู่ในระดับต่ำที่ใกล้เคียงกันคือมีค่า S.D 0.60-0.96 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการรับรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสาธิต ระดับประถมศึกษา ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏไปในทางเดียวกัน

ตารางที่ 3 เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบแต่ละด้าน

ตัวแปร	MON	INO	VIS	CUL	PRO	REL
MONI	1					
INO	0.67**	1				
VIS	0.50**	0.60**	1			
CUL	0.71**	0.72**	0.80**	1		
PRO	0.74**	0.80**	0.75**	0.76**	1	
REL	0.73**	0.53**	0.73**	0.79**	0.71**	1

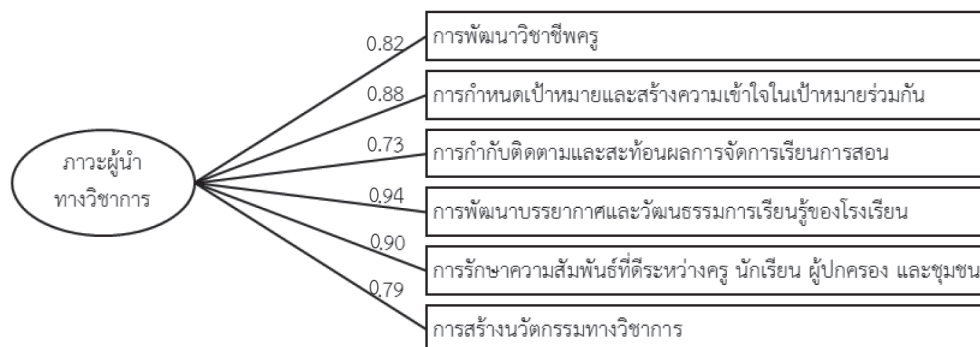
** $p < 0.01$ (Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed))

จากตารางที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบขององค์ประกอบ พบว่า มีความสัมพันธ์กัน โดยมีค่าความสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.50 – 0.79 นั่นคือมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางถึงระดับมาก คู่องค์ประกอบที่มีค่าความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบสูงที่สุด คือค่าความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านการพัฒนาวิชาชีพครู (PRO) และองค์ประกอบด้านการสร้างนวัตกรรมทางวิชาการ (INO) มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.80 รองลงมาคือคู่ขององค์ประกอบด้านการพัฒนาบรรยากาศและวัฒนธรรมการเรียนรู้ของโรงเรียน (CUL) และองค์ประกอบด้านการกำหนดเป้าหมายและสร้างความเข้าใจในเป้าหมายร่วมกัน (REL) โดยมีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.80 และคู่องค์ประกอบที่มีค่าความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่ำที่สุด คือ ค่าความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านการกำกับติดตามและสะท้อนผลการจัดการศึกษา (MON) และองค์ประกอบด้านการกำหนดเป้าหมายและสร้างความเข้าใจในเป้าหมายร่วมกัน (VIS) ซึ่งมีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.50 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis) องค์ประกอบแต่ละด้าน ได้ผลดังนี้ ด้านการพัฒนาวิชาชีพครู มีค่าความสอดคล้องดังนี้ ค่าไคสแควร์ (χ^2) เท่ากับ 24.35 ค่าความน่าจะเป็นมากกว่า 0.05 ($p = 0.05$) ที่องศาอิสระ (df) เท่ากับ 15 ค่า χ^2/df (CMIN/DF) เท่ากับ 1.62 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (Goodness of Fit Index: GFI) 0.98 ค่าดัชนีที่ปรับแก้ (Adjust Goodness of Fit Index: AGFI) 0.94 ค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA) 0.04 ค่าดัชนีวัดความสอดคล้อง Tucker Lewis Index (TLI) 0.98 และค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index: CFI) เท่ากับ 0.99 ในด้านการกำกับติดตามและสะท้อนผลการจัดการศึกษา มีค่าความสอดคล้องดังนี้ $\chi^2 = 3.96$; $p = 0.26$; $df = 3$; $\chi^2/df = 1.32$; GFI = 0.99; AGFI = 0.97; RMSEA = 0.03; TLI = 0.99 และ CFI = 0.99 ในด้านการสร้างนวัตกรรมทางวิชาการ มีค่าความสอดคล้องดังนี้ $\chi^2 = 6.897$; $p = 0.00$; $df = 1$;

$\chi^2/df = 6.89$; GFI = 0.98; AGFI = 0.91; RMSEA = 0.14; TLI = 0.94 และ CFI = 0.98 ในด้านการพัฒนาบรรยากาศและวัฒนธรรมการเรียนรู้ของโรงเรียน มีค่าความสอดคล้องดังนี้ $\chi^2 = 0.59$; $p = 0.43$; $df = 1$; $\chi^2/df = 0.59$; GFI = 0.99; AGFI = 0.99; RMSEA = 0.00; TLI = 1.00 และ CFI = 1.00 ในด้านการรักษาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู นักเรียน และชุมชน มีค่าความสอดคล้องดังนี้ $\chi^2 = 0.16$; $p = 0.68$; $df = 1$; $\chi^2/df = 0.16$; GFI = 1.00; AGFI = 0.99; RMSEA = 0.00; TLI = 1.00 และ CFI = 1.00 และสุดท้าย ในด้านการกำหนดเป้าหมายและสร้างความเข้าใจเป้าหมายร่วมกัน มีค่าความสอดคล้องดังนี้ $\chi^2 = 2.56$; $p = 0.10$; $df = 1$; $\chi^2/df = 2.56$; GFI = 0.99; AGFI = 0.96; RMSEA = 0.07; TLI = 0.98 และ CFI = 0.99 สามารถสรุปได้ว่า ทุกองค์ประกอบ เมื่อวิเคราะห์เชิงยืนยันแต่ละด้านแล้ว โดยภาพรวมรูปแบบองค์ประกอบมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในระดับสูง ยกเว้นด้านการสร้างนวัตกรรมทางวิชาการ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ที่อยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิเคราะห์เชิงยืนยันลำดับที่สอง ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบทั้ง 6 และหลังปรับรูปแบบเพื่อหาความสอดคล้องได้ค่าความสอดคล้องดังนี้ ค่า χ^2/df เท่ากับ 2.61 ค่า Root Mean Squared Residual (RMR) เท่ากับ 0.02 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (GFI) เท่ากับ 0.88 ค่าดัชนีความสอดคล้องปรับแก้ (AGFI) เท่ากับ 0.80 ค่า Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) เท่ากับ 0.07 ค่าดัชนีวัดความสอดคล้อง Tucker Lewis Index (TLI) เท่ากับ 0.92 และค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ 0.95 แสดงว่ารูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสาธิต ระดับประถมศึกษา ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และน้ำหนักองค์ประกอบแต่ละด้านมีค่าน้ำหนักดังนี้ องค์ประกอบด้านการพัฒนาบรรยากาศและวัฒนธรรมการเรียนรู้ของโรงเรียน มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.94 องค์ประกอบด้าน การรักษาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู นักเรียน และชุมชน มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.90 องค์ประกอบด้านการกำหนดเป้าหมายและสร้างความเข้าใจในเป้าหมายร่วมกัน มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.88 องค์ประกอบด้านการพัฒนาวิชาชีพครู มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.82 องค์ประกอบด้านการสร้างนวัตกรรมทางวิชาการ มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.79 และองค์ประกอบด้านการกำกับติดตามและสะท้อนผลการจัดการศึกษา มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.73

ภาพที่ 2 รูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสาธิต ระดับประถมศึกษา ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ

สรุปได้ว่า จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยพบองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการเพียง 5 องค์ประกอบ แต่จากผลการวิจัยตามขั้นตอนข้างต้น ผู้วิจัยได้ค้นพบองค์ประกอบใหม่เพิ่มเติมอีก 1 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านการสร้างนวัตกรรมทางวิชาการ ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาก คือ 0.79 และค่าน้ำหนักเป็นลำดับที่ 4 ดังนั้น องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสาธิต ระดับประถมศึกษา ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ จึงประกอบด้วยองค์ประกอบ 6 ด้าน ดังที่แสดงไว้ในผลสรุปการวิจัยข้างต้น และผลดังกล่าวสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสาธิต ระดับประถมศึกษา ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏข้างต้น สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ข้อค้นพบใหม่จากการศึกษาวิจัย พบว่า องค์ประกอบการสร้างนวัตกรรมทางวิชาการเป็นองค์ประกอบหนึ่งของภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากเป็นอันดับที่ 4 มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.79 แสดงให้เห็นว่าการสร้างนวัตกรรมทางวิชาการเป็นองค์ประกอบที่ควรใช้การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ ผู้นำทางวิชาการควรเป็นผู้ที่สร้างนวัตกรรมในการบริหารวิชาการ ด้วยการหาความรู้ใหม่ๆ ให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียน ให้มีความรู้ใหม่ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ Rowley & Sherman (2003) ที่กล่าวว่า ผู้นำทางวิชาการต้องใช้สิทธิ์และหน้าที่ที่จะทำให้โรงเรียนก้าวไปข้างหน้าด้วยนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ และสอดคล้องกับ Asklings & Stensaker (2002) ได้กล่าวว่า สิ่งที่คาดหวังจากผลลัพธ์ของการศึกษาต้องอาศัย ประสิทธิภาพ คุณภาพ ความสามารถในการสร้างสรรค์ ความยืดหยุ่นและตรวจสอบได้

2. การพัฒนาบรรยากาศและวัฒนธรรมการเรียนรู้ของโรงเรียน เป็นองค์ประกอบหนึ่งของภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากเป็นอันดับที่ 1 มีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด เท่ากับ 0.94 แสดงให้เห็นว่าผู้ปฏิบัติงานสามารถรับรู้ภาวะผู้นำทางวิชาการสามารถผ่านการพัฒนาบรรยากาศและวัฒนธรรมการเรียนรู้ของโรงเรียนและเป็นปัจจัยที่สำคัญปัจจัยหนึ่ง ผู้นำที่ประสบความสำเร็จต้องเรียนรู้ที่จะมองบรรยากาศองค์การให้รอบด้าน ภาพรวมของวัฒนธรรมในโรงเรียนนั้น จะทำให้ผู้นำเห็นกรอบอย่างกว้างๆ เพื่อที่จะเข้าใจปัญหาที่ยุ่งยากและซับซ้อนภายในโรงเรียน โดยการมองลึกลงไปเพื่อทำความเข้าใจด้านวัฒนธรรมโรงเรียน ผู้นำที่เข้าใจและมีข้อมูลพร้อมกว่า จะสามารถปรับ คุณค่า ค่านิยม และทัศนคติที่จำเป็นที่จะส่งเสริมสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้มั่นคงและเติบโต Lahui-Ako (2001) ได้เสนอว่าการสนับสนุนให้เกิดบรรยากาศทางบวกในการเรียนรู้จะช่วยส่งเสริมให้งานวิชาการเกิดประสิทธิผลที่สูงขึ้น Deal & Peterson (1999) ผู้เขียน *Shaping School Culture: The Heart of Leadership* หรือการปรับวัฒนธรรมของโรงเรียนคือหัวใจของผู้นำ ได้กล่าวว่า การพัฒนาโรงเรียนที่มุ่งมั่นสู่ความเป็นเลิศทางการศึกษานั้นจะล้มเหลว จนกว่าโรงเรียนจะถูกเชื่อมโยงอย่างมีความหมายให้เข้ากับวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของโรงเรียน

3. การรักษาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู เป็นองค์ประกอบหนึ่งของภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากเป็นอันดับที่ 2 มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.90 ผู้บริหารทางวิชาการที่มีการสื่อสารที่ดีใช้ภาษาถูกต้องและเหมาะสมในการสื่อสาร ถูกต้องต่อสถานการณ์ จะก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดี ระหว่างครูนักเรียน นอกจากนี้ การสร้างขวัญและกำลังใจแก่ครู และนักเรียน Sharma (2012) พบว่าการสร้างความผูกพันของผู้เกี่ยวข้องในทุกส่วนกับเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนจะช่วยให้เกิดความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอน Hackman & Johnson (2013) ผู้เขียน *Leadership: A communication perspective* หรือ ภาวะผู้นำในมิติของการสื่อ กล่าวว่า การสื่อสารเป็นกิจกรรมพื้นฐานอันดับแรกและสำคัญที่สุดสำหรับผู้นำ ผู้นำต้องใช้เวลาส่วนใหญ่เรียบเรียงข้อความที่ต้องการสื่อออกไปและนำเสนอต่อผู้ร่วมงานและกลุ่มผู้ร่วมรับผลประโยชน์ (stakeholders) และเขายังกล่าวเสริมว่า เป็นความจริงที่ว่า ยิ่งความรับผิดชอบของผู้นำมากขึ้นเท่าใดผู้นำยิ่งต้องให้ความสนใจในหน้าที่การสื่อสารมากขึ้นเท่านั้น และ Deal & Peterson (1999) ผู้เขียน *Shaping School Culture: The Heart of Leadership* หรือ การปรับวัฒนธรรมของโรงเรียนคือหัวใจของผู้นำ ให้ความเห็นว่า ผู้นำในโรงเรียนยังมีบทบาทสำคัญในด้านความเชื่อมโยงระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชน เป็นผู้ที่กระตุ้นและส่งเสริมสัมพันธภาพที่ดีระหว่างโรงเรียน ครู นักเรียน

4. การกำหนดเป้าหมายร่วมกันและสร้างความเข้าใจในเป้าหมาย เป็นองค์ประกอบหนึ่งของภาวะผู้นำทางวิชาการ เป็นอันดับที่ 3 มีน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.88 Richard M Cyert อดีตประธาน Carnegie-Mellon University ได้กล่าวไว้ในหนังสือ *Academic strategy: The management revolution in American higher education* หรือ กลยุทธ์ทางวิชาการ: วิวัฒนาการการจัดการในการศึกษาระดับสูงในอเมริกาว่า การจัดการแบบมีส่วนร่วมมีนัยสำคัญอย่างพิเศษต่อสถานศึกษาและกล่าว

สรุปว่าสถานศึกษาต้องการผู้นำที่ตื่นตัวและความพยายามที่จะมองหาการมีส่วนร่วมจากภายใน (Keller, 1983) ซึ่งสอดคล้องกับ Firestone & Riehl (2005) ประธานกลุ่มพลังเพื่อการพัฒนาวิจัยในภาวะผู้นำการศึกษา ได้ตีพิมพ์ *What We Know About Successful School Leadership* หรือ สิ่งที่เราารู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ ได้ให้แนวคิดหลายประการเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่ประสบผลสำเร็จ โดยเฉพาะได้กล่าวว่า ผู้นำการศึกษาที่ประสบผลสำเร็จคือคนที่ช่วยบุคลากรโรงเรียนพัฒนาวิสัยทัศน์ที่รวบรวมแนวคิดที่ดีที่สุดในด้านการเรียนการสอน

5. การพัฒนาวิชาชีพครู เป็นองค์ประกอบหนึ่งของภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีค่าน้ำหนักเป็นอันดับที่ 5 มีน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.82 ซึ่ง Andy Hargreaves ได้กล่าวไว้ใน *The emotional politics of teaching and teacher development: with implications for educational leadership* ว่า หนึ่งในหน้าที่สำคัญของบุคคลที่เป็นผู้นำทางวิชาการ คือ การพัฒนาทีมงานของตนอยู่เสมอ ซึ่งในโรงเรียนทั่วๆ ไป มักจะคาดหวังให้ครูทำหน้าที่ตามที่คาดหวังที่เป็นมาตรฐานตามความสามารถ แต่ในสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพจริง ครูมักจะทำหน้าที่เกินความคาดหวังของสถานศึกษา (Hargreaves, 1998) ดังนั้น ผู้บริหารวิชาการมุ่งพัฒนาคุณภาพครูในโรงเรียน โดยเฉพาะการพัฒนาภาวะผู้นำของครูให้ครูได้แสดงความเป็นผู้นำด้วยการบริหารโครงการและจัดการโครงการทางวิชาการร่วมกันกับครูอื่นๆ ซึ่งจะเป็นสิ่งกระตุ้นพัฒนาการของครู และการพัฒนาการที่ดีที่สุดสำหรับครู ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของ Sharma (2012) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารต้องแบ่งปันความมีภาวะผู้นำแบบมีอาชีพอย่างยั่งยืนให้แก่บุคลากร และสร้างข้อตกลงร่วมกันระหว่างผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาผู้เรียน อีกทั้ง Yavuz (2010) กล่าวว่าการศึกษาวิจัยเป็นการสนับสนุนครูทั้งการพัฒนาความเป็นมืออาชีพ และทรัพยากรต่างๆ เป็นส่วนหนึ่งของภาวะผู้นำทางวิชาการ

6. การกำกับติดตามและจัดให้มีการสะท้อนผลการจัดการเรียนการสอน เป็นองค์ประกอบหนึ่งของภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.73 ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอันดับที่ 6 Lucas (2000) ผู้แต่ง *Leading academic change: essential roles for department chair* หรือ การนำการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการ: บทบาทที่สำคัญสำหรับหัวหน้าภาควิชา กล่าวว่า ผู้นำมีความสำคัญยิ่งที่ต้องคอยเฝ้าดูความเปลี่ยนแปลงของการจัดการเรียนการสอนเพื่อวิเคราะห์หาปัญหาและแนวทางการแก้ไขอยู่เสมอ (Lucas, 2000) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Weber (1996) ที่กล่าวว่า ผู้นำที่สังเกตการณ์เรียนการสอนในห้องเรียน และการวิเคราะห์ประเมินผลจะช่วยให้การจัดการเรียนการสอนได้รับพัฒนาได้ ผู้นำทางวิชาการที่การกำกับติดตามดูแลการเรียนการสอนทั้งในห้องเรียน ทั้งกิจกรรมการเรียนการสอนนอกห้องเรียนของผู้นำ และการปรากฏให้ครูเห็นอยู่เสมอ จะส่งผลดีต่อการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นผู้บริหารต้องสนับสนุนให้ครูมีช่องทางในการสะท้อนการจัดการเรียนการสอนของตนเอง และนำข้อมูลกลับมาพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง และเป็นไปในทิศทางเดียวกันของเป้าหมายของการเรียนการสอนในโรงเรียน

โดยสรุป รูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสาธิต ระดับประถมศึกษา ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ จากการศึกษาวิจัยพบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการรวมทั้งสิ้น 6 องค์ประกอบ การพัฒนาบรรยากาศและวัฒนธรรมการเรียนรู้ของโรงเรียน การรักษาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู นักเรียน และชุมชน การกำหนดเป้าหมายและสร้างความเข้าใจเป้าหมายร่วมกัน การพัฒนาวิชาชีพครู การสร้างนวัตกรรมทางวิชาการ และการกำกับติดตามและสะท้อนผลการจัดการศึกษา มีความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบแต่ละคู่อยู่ระหว่าง 0.50 - 0.80 ($p < 0.01$) ในระดับดี และองค์ประกอบด้านการพัฒนาบรรยากาศและวัฒนธรรมการเรียนรู้ของโรงเรียน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ 0.94 และรองลงมาคือองค์ประกอบด้านการรักษาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ด้านการกำหนดเป้าหมายร่วมกันและสร้างความเข้าใจในเป้าหมาย ด้านการพัฒนาวิชาชีพครู และด้านการสร้างนวัตกรรมทางวิชาการ โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.90 0.88 0.82 และ 0.79 ตามลำดับ ส่วนด้านการกำกับติดตามและจัดให้มีการสะท้อนผลการจัดการเรียนการสอน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด คือ 0.73 ดังนั้นจากค่าน้ำหนักของตัวแบบแสดงให้เห็นว่า การใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสาธิต ควรมุ่งพัฒนาบรรยากาศและวัฒนธรรมการเรียนรู้ของครูเป็นอันดับแรก และการรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกันระหว่างครู นักเรียน และชุมชน รองลงมา และความรู้ใหม่ที่พบคือด้านการสร้างนวัตกรรมการศึกษา ดังนั้น ผู้นำทางวิชาการควรนำการสร้างนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ในสนับสนุนการบริหารงานทางด้านวิชาการ เมื่อพิจารณาค่าไอเกนขององค์ประกอบด้านการพัฒนาวิชาชีพครู มีค่าไอเกน 23.889 ซึ่งเป็นค่าที่สูงที่สุด หมายถึงการพัฒนาวิชาชีพครูมีความผันแปรมาจากตัวแปรที่สังเกตได้จำนวนมากที่สุด ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความสำคัญขององค์ประกอบด้านอื่นๆ และเมื่อพิจารณาจากอายุงานของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าร้อยละ 74.58 ของกลุ่มตัวอย่างมีอายุงานน้อยกว่า 5 ปี หรือมีมากถึง 3 ใน 4 ส่วนของกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากอายุงานของกลุ่มตัวอย่างน้อยน้อยจึงชี้ให้เห็นว่า บุคลากรในโรงเรียนจำนวนมากต้องการพัฒนาในวิชาชีพ ดังนั้นผู้บริหารทางวิชาการจึงควรให้ความสำคัญในการพัฒนาส่งเสริมด้านวิชาชีพของครูเพื่อเร่งพัฒนาครูให้มีความสามารถ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญร่วมกับการพัฒนาบรรยากาศและวัฒนธรรมการเรียนรู้ของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ผลการวิจัยทำให้ได้องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในสังกัดโรงเรียนสาธิต ระดับประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งสามารถนำรูปแบบที่ได้ไปใช้ในการวิเคราะห์งานด้านวิชาการของโรงเรียน เพื่อพัฒนาหรือกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาโรงเรียน รวมถึงการสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนต่อไป
2. ผลการวิจัยพบว่าสิ่งสำคัญที่เป็นหลักในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนได้นั้น นั่นคือการพัฒนาวิชาชีพของบุคลากรควบคู่ไปกับการพัฒนาบรรยากาศ วัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโรงเรียน โดยเฉพาะการสนับสนุนให้บุคลากรมีการค้นหาความรู้ใหม่ๆ รวมถึงการศึกษาดูงาน

ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมที่มีอัตลักษณ์ของโรงเรียนเป็นแก่นในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนได้เป็นอย่างดีต่อไป

3. ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบด้านการรักษาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เป็นองค์ประกอบที่มีตัวแปรที่สังเกตได้จำนวนมากที่สุด แสดงให้เห็นถึงขอบเขตที่กว้างขององค์ประกอบ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารงานวิชาการจะต้องจัดลำดับความสำคัญการบริหารจัดการในแต่ละตัวแปร ซึ่งการรักษาบรรยากาศ วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดีในทุกระดับอย่างต่อเนื่อง การสนับสนุนให้เกิดบรรยากาศความสุขในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการสนับสนุนให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนจัดเป็นตัวแปรที่สำคัญที่จะสนับสนุนให้เกิดความสำเร็จในการบริหารด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้เป็นอย่างดี

4. ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับองค์ประกอบการสร้างนวัตกรรมทางวิชาการ อันประกอบด้วยตัวแปรผู้บริหารมีการประเมินหลักสูตรร่วมกันกับครูอย่างสม่ำเสมอ ผู้บริหารมีการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลการจัด การเรียนการสอนและงานวิชาการ และผู้บริหารมีการสนับสนุนให้มีการศึกษาดูงานทั้งในและต่างประเทศ

5. ควรมีการศึกษาวิจัยถึงเส้นทางการมีอิทธิพลที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารงานวิชาการ เพื่อขยายกรอบในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการให้มีความครอบคลุม อันจะเพิ่มประสิทธิผลในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารงานวิชาการได้มากขึ้น

6. ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในสังกัดโรงเรียนสาธิต ระดับประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อจัดกิจกรรมพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการให้แก่ผู้บริหารงานวิชาการต่อไป

References

- กัญญ์รชการย์ นิลวรรณ. (2553). องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการสถานศึกษา สังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร (ปริญญาณิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น.
- ธวัชชัย ตั้งอุทัยเรือง. (2557). รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคกลางของประเทศไทย. *วารสารวิจัย มสส สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 10(3), 95-112.
- นัตติณี จงรักษ์. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการติดต่อสื่อสารของหัวหน้ากลุ่มสาระกับประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี (ปริญญาณิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) (2551). *ผลการทดสอบ O-Net*. สืบค้น 28 มกราคม 2554, จาก <http://www.niets.or.th>.
- สุภัทรา วีระวุฒิ. (2554). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรี. *วารสารการบริหารและพัฒนา*, 3(3), 111-126.
- Alig-Mielcarek & Jana M. (2003). *A Model of School Success: Instructional Leadership, Academic Press, and Student Achievement* (Doctoral dissertation). The Ohio State University, Ohio.
- Alig-Mielcarek, Jana M. & Hoy, W. K. (2005). *A Theoretical and Empirical Analysis of The Nature, Meaning, and Influence of Instructional Leadership: The Ohio State University*. Retrieved from <http://72.14.235.104/search?q=cache:P2iwpAZ4GAwJ:www.coe.ohio-state.edu>.
- Asklings, B. & Stensaker, B. (2002). Academic leadership: Prescriptions, Practices and Paradoxes. *Tertiary Education and Management*, 8(2), 113-125.
- Comrey, A. L. & Lee, H. B. (1992). *A First Course in Factor Analysis* (2nd ed.). New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Cotton, K. (2003). *Principals and Student Achievement: What the Research Says*. ASCD.
- Deal, T. E. & Peterson, K. D. (1999). *Shaping School Culture: The Heart of Leadership*. Jossey-Bass Inc., Publishers, 350 Sansome Street, San Francisco, CA 94104.
- Firestone, W. A., & Riehl, C. (Eds.). (2005). *A New Agenda for Research in Educational Leadership*. Teachers College Press.
- Hackman, M. Z. & Johnson, C. E. (2013). *Leadership: A Communication Perspective*. Waveland Press.
- Hargreaves, A. (1998). The Emotional Politics of Teaching and Teacher Development: with Implications for Educational Leadership. *International Journal of Leadership in Education Theory and Practice*, 1(4), 315-336.
- Hu, L-T. & Bentler, P.M. (1999). Cutoff Criteria for Fit Indexes in Covariance Structure Analysis: Conventional Criteria Versus New Alternatives. *Structural Equation Modeling*, 6(1), 1-55.

- Kaur, B., Ferrucci, B. J. & Carter, J. A. (2004). Department Heads' Perceptions of their Influence on Mathematics Achievement in Singapore and the United States. *International Journal of Educational Management*, 18(2), 93-99.
- Keller, G. (1983). *Academic Strategy: The Management Revolution in American Higher Education*. JHU Press.
- Lahui-Ako, B. (2001). The Instructional Leadership Behaviour of Papua New Guinea High School Principals- a Provincial Case Study. *Journal of Educational Administration*, 39(3), 233-265.
- Lucas, A. F. (2000). *Leading Academic Change: Essential Roles for Department Chairs. The Jossey-Bass Higher and Adult Education Series*. Jossey-Bass Publishers.
- McEwen, N. (1998). Satisfaction with Education in Alberta. *Alberta journal of educational research*, 44(1), 20-37.
- Public Agenda. (2008). *What does it take to transform a school. A Mission of the Heart, Public Agenda. A Mission of The Heart: Leaders in High-Needs Districts Talk about What It Takes to Transform a School*. Retrieved from <http://www.PublicAgenda.org>.
- Rowley, D. J. & Sherman, H. (2003). The Special Challenges of Academic Leadership. *Management Decision*, 41(10), 1058-1063.
- Sharma, S. (2012). Instructional Leadership Model through Asian Principals' Perspectives. *International Proceedings of Economics Development & Research*, 30.
- Weber, J. (1996). *Leading the Instructional Program*. In S. Smith. & P. Piele (Eds.), *School Leadership*. Oregon: Clearinghouse of Educational Management.
- Yavuz, M. (2010). The Effects of Teachers' Perception of Organizational Justice and Culture on Organizational Commitment. *African Journal of Business Management*, 4(5), 695-701.

Translated Thai References

- Jongrak, N. (2011). *The Relationship between Communication Patterns of Department Head Subject and Effectiveness of Schools under Education of Pataya City, Banglamung, Chonburi* (Master's thesis). Chonburi: Burapha University. (in Thai)
- National Institute of Educational Testing Service (Public Organization). (2008). *O-NET Level 2 Testing scores*. Retrieved from www.niets.or.th. (in Thai)
- Ninlawan, G. (2010). *The factors of instructional leadership of school administrators to affecting results in effective school management under the department of education Bangkok metropolitan administration* (Doctoral dissertation). Bangkok: Saint John University. (in Thai)
- Tangutairuang, T. (2014). A Causal Model of the Effectiveness of Small-Sized Primary Schools under the Office of the Basic Education Commission in the Central Region of Thailand. *SDU Research Journal Humanities and Social Sciences*, 10(3), 95-112. (in Thai)
- Veerawut, S. (2011). Factors Affecting Effectiveness of the Primary Schools Under the Office of Basic Education commission in Changwat Nonthaburi. *Journal of Administration and Development*, 3(3), 111-126. (in Thai)

คณะผู้เขียน

ดร.เพ็ญพักตร์ ภูศิลป์

โรงเรียนสาธิตละอออุทิศ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
295 ถนนนครราชสีมา เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300
e-mail: phenphak3412@gmail.com

ดร.รัชชัย ตั้งอุทัยเรือง

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
145/9 ถนนสุขุมวิท เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300
e-mail: twatchait@gmail.com

